Повезаност акције „кредити за младе“ и EXPO 2027?

Оригинални чланак

2025-07-18

3 мин. читања

У медијима се ових дана спекулише око тога да ли је нови закон о кредитима за младе израђен тако да подупире куповину станова који се граде у склопу изложбе EXPO 2027.

Детаљи. Стручњаци из области некретнина наводе да нови закон дозвољава куповину стана у новоградњи готово искључиво ако је инвеститор држава, док је са друге стране, процедура за куповину старогрaдње компликованија и ту постоје разна техничка и административна ограничења. С тога закључују да је имплицитна намера овог закона повећање заинтересованости за станове будућег стамбеног комплекса у Сурчину.

►С друге стране, министар Мали оштро одбацује ове тврдње истичући између осталог да је под овим програмом већ реализовано преко 1000 зајмова иако станови у склопу EXPO-а још увек нису на продају.

Контекст. Нови закон „кредити за младе“, усвојен у марту ове године првенствено као пропагандно средство у сврху смиривања студентских протеста, пружа повољније услове младима приликом куповине прве некретнине. Поред своје пропагандне функције, неминовно доводи и до повећања тражње на тржишту некретнина.

►Инвестиције у стамбени комплекс у Сурчину износе скоро 1.3 млрд евра (цифра се временом увећава), док укупне инвестиције за програм ”Скок у будућност 2024-27” износе преко 17 млрд евра и доминантно се финансирају из државног дуга.

►Велики број приватних фирми ангажован је на изградњи објеката, али је сам комплекс у власништву државе која намерава да након изложбе прода станове заинтересованим купцима.

►Из релевантних извора сазнајемо да су и опозициони лидери иза затворених врата поздравили одлуку да Србија организује EXPO, што нас упућује на закључак да већинска буржоазија стоји иза овог пројекта, а критичка иступања опозиционих првака у медијима служе као средство притиска којим незадовољни део буржоазије покушава да изнуди неки уступак у своју корист.

Шта је важно знати? Капитализам је анархични систем производње чији је искључиви циљ стварање профита за капиталисте. Такав економски систем заснован на суровој конкуренцији у борби за профитом болује од хроничних криза изазваним прекомерном производњом (ситуација када капиталисти повећавају своју производњу, али радници немају довољно куповне моћи да то приуште).

►У конкретном случају, због велике неизвесности по питању продаје станова након завршетка сајма, капиталисти нису спремни да поднесу тај ризик већ га преносе држави, а за себе задржавају чисту зараду стечену од послова на изградњи објеката.

►Ризик од непродаје станова наравно овим чином не нестаје, већ се само пребацује са капиталиста на терет свих грађана односно државе.

►Како би се избегао дефицит у буџету, али и тотални фијаско у случају да стамбени блок остане напуштен, владајућа гарнитура мора да нађе начин да мотивише грађане да откупе ове станове од државе.

►Након великог скока цена некретнина у последњих неколико година, постоји бојазан да се тржиште некретнина „хлади“. Исправно је уочено да разлог смањене активности није то што су проблеми становања у Србији решени, већ постоји читава категорија људи који једноставно немају средства за решавање стамбеног питања.

►Ту потенцијално наступају „кредити за младе“ као подстицајно средство за грађане, али и обавеза за банке да одобре средства и делу популације који под тренутним тржишним околностима није у стању да поднесе терет стамбеног кредита (или не задовољава услове банака да уопште дигне кредит).

►Банке наравно не желе да трпе негативан утицај на своју профитабилност, и зато држава се обавезује да из буџета надокнађује разлику до пуне каматне стопе које би банке наплатиле под нормалним тржишним околностима као и да гарантним шемама обезбеди банке уколико клијент није у стању да исплати кредит.

► Од EXPO-а 2027, сви грађани ће добити јарам у облику дуга на врату чија ће тежина зависти од неизвесне исплативости пројекта. Капиталистима (инвеститорима банака које ће добити зајмове без ризика и власницима грађевинских компанија које ће добити државни новац за преплаћене пројекте) следује чист профит, а радницима, који својим рукама чине цео пројекат могућим, мизерне зараде које су додатно депресиране конкуренцијом радне снаге из читавог света. Сагласност радника за овај блатантно корупционашки план осигурана је плаштом наводне бриге за њих - зар нису ти силни стамбени комплекси управо и изграђени за младе раднике који нису у могућности да тренутно реше своје стамбено питање и како би се задовољиле потребе друштва?

► Овде свакако то није случај. Да је држава заиста хтела да реши стамбено питање - станови би били расподељени на основу реалне потребе и објективно мерљивих критеријума (тренутне стамбене ситуације, броја деце и слично). Уместо тога циљ је увећање уложене вредности и стварање профита - како грађевинских компанија тако и банака које ће бити задужене за зајмове.

Закључак. У ери империјализма све више долази до изражаја симбиоза капитала и државе која разобличава неопходност доминације капиталистичке класе због њихове наводне ингениозности и јединствене спремности да преузму ризик на корист целог друштва.

►Оваква ситуација никако није одлика само српског капитализма. На разноврсним примерима од Бразила, Енглеске, па све до Јапана може се јасно видети како се организација великих међународних догађаја претвара у слепу трку владајуће класе за профитом науштрб огромних социјалних и економских проблема.

►Државне интервенције у капитализму могу послужити капиталистима да краткорочно премосте проблеме, али ће се по правилу нагомилана структурна неуравнотеженост појавити у облику још јаче кризе која ће пасти на терет радничке класе.

►Социјалистичке државе су и у прошлости успевале да у вишедеценијском континуитету остварују стабилан економски раст, што се нарочито очитава у решавању стамбеног питања за све грађане. Са додатним развојем

технологије, планска привреда ће и у будућности бити инструмент у рукама радника којим ће трајно укинути експлоатацију и превазићи капиталистичке кризе.

Оригинални чланак